OLD SENTIMENTAL NOTEBOOKS

Elena LAZĂR (BURLACU)
"Petru Maior" University of Târgu-Mureș

Abstract: The book of poems „Caiete vechi și sentimentale" include, from the words of the poet, „attempts youth, strictly personal use, (...) read only by friends and, sometimes, by close acquaintances..."
Although preparation and career are of a writer, „beginnings melancholy" induces Costache Olăreanu to throwing from time to time „an eye toward to old notebooks of poems".
Despite their effect „back times", the writer find in these, in the moments of „innocence", wich they contain, a veritable source of refreshing and revitalizing, necessary to himself „at least from times to times".

Keywords: poetry, feelings, refuge, girlfriend, time.

Volumul de poeme „Caiete vechi şi sentimentale" cuprinde, după spusele poetului, „încercări juvenile, de uz strict personal, (...) citite doar de prieteni şi, câteodată, şi de unele cunoştinţe mai apropiate..."[1]

Deşi formaţia şi cariera sunt ale unui prozator, „nostalgia începuturilor" îl determină pe scriitor să mai arunce în răstimpuri „un ochi şi spre vechile caiete de poezii".

În ciuda efectului lor „retro"[2], prozatorul află în ele în clipele de „inocenţă şi inactualitate" pe care le conţin, o sursă veritabilă de reconfort şi revitalizare, necesare sieşi, „măcar din când în când".

Mereu pe muchie, pendulând fragil între lumesc şi nelumesc, ancorat în „lutul răscolit al acestei lumi fierbinţi pe care ard rugurile aşteptării şi iubirii/cum şi Sevilla", poetul se demască, printre rânduri, devoalând uimirile-i perene, eternul din adânc, răbufnind juvenil, gratuit şi sublim:

„... iar spre dimineaţă, nu ne uita, divinule şi pune-ne pe masă un blid incandescent de stele!" („Sinucidere")

Dorinţa de confort lumesc este prezentă la tot pasul, palpabilul dominând şi sufocând înlăuntrul poetului, Dumnezeu aproape că lipseşte din peisaj:

„Aduceţi-l şi pe Mark Twain
Să-i servească dulceţuri şi cafele
Şi pe Betsy
Cea cu şolduri uşoare
Să-i cânte la saxofon şi să-i mângâie barba.

Eu îi voi duce bagajele la gară."
(„Experienţă")

[1] . Costache Olăreanu, *Caiete vechi si sentimentale*. Editura: Didactică şi Pedagogică,R. A. Bucureşti, 1995. P.1

[2] . Academia Română. *Dicţionarul general al literaturii române*. Editura Univers Enciclopedic. Bucureşti, 2006, p. 689

BDD-A21854 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:16 UTC)

Mereu într-un echilibru instabil, sufletul poetului traversează stări dintre cele mai diverse, de la tristeţe şi nostalgie până la unele de-a dreptul apocaliptice ca-n poemul „Apocalips”:

„Aseară s-a stins ultimul astru
...
De ieri au început să lipsească făina şi stelele
1 leu telescopul iar astronomii se vând
Cu legătura.

Trăim vremuri grele, fraţilor!
Metaforele se vând pe cartelă...”

Lumea păguboasă şi fragilă a visului, visării, îi vine poetului, mănuşă, acesta asumându-şi-o ca pe o forţă diriguitoare, demiurgică, sacră căreia nu i se mai poate sustrage orice ar fi, poemul „Supunere” fiind mai mult decât grăitor şi ilustrativ:

„Mă primeşti să fiu scutierul tău, Don Quijote?
...
Mă primeşti să fiu scutierul tău supus
Catârul prea blând al turmelor de vise
Ce urcă Sierra Morena inimilor noastre?”

Poetul şochează şi prin sinceritatea şi abruptul discursului său liric, ca-n „Vânzătorul”:

„Vând ţigări Virginia, şosete, titluri academice
Şi pe mine tuturor femeilor care-şi doresc
O noapte de poezie şi de incest.
...
Un singur lucru nu vând: Fericire.”[3]

Ironic, care nu lipseşte, e dureroasă, dacă nu tragică, chiar.

Tânărul, în ciuda juvenilităţii îşi ascunde cu dibăcie tristeţea, sumbrul din privire: „o ultimă oară când îmi mai cânt amarul/Hai, vino Betsy! /Deşi îmi port ilegal sexul/sunt un sfânt/să ştii!”

Lumini şi umbre, bucurie şi tristeţe deolaltă, sub vălul discreţiei ca-n „Copilărie precoce” sau în lumina filtrată „irizată” a abajurului, „martor pacient al gândurilor şi întruparea nopţii din odaie”:

„Dar ce puteri miraculoase
Reverşi în pat sau pe covor
Şi ce discretă ţi-e privirea!
...
Tu eşti hotarul dintre vis şi veghe
Ori cheia pierdută de Selene
În trecerea grăbită
Peste grădini şi porţi.”

[3] . Costache Olăreanu, op. cit., p. 17

BDD-A21854 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:16 UTC)

Fără a fi un pesimist, poetul, în prelungă aşteptare, pare dezamăgit, plin de neîncredere, veşnic supus experimentelor, „tonusul" său, de departe, nefiind unul de invidiat, ca-n „Decese":

„Pune-ţi inelele, brăţările şi şarpele pandantiv
E rândul tău să dansezi
Pentru mine sau
Pentru străinul acela din colţ
Care aşteaptă."

Ciudată împletire de teluric şi stelar, fapt sesizabil şi în proza sa autobiografică, poetul îşi explică „darul" său „defectele" făcând trimiterea la „Origini":

„Născut din Jupiter cu faţa lui Ionescu
Am moştenit
De la unul amintirea stelelor
De la celălalt
Gustul bobocului de raţă pe varză."

Surprinzător de actual, punctând, tocmai, „inactualitatea visului" şi a poeziei, apare poetul în „Pisici":

Pisicile aduc cu ele visul şi poezia
Două lucruri ridicole şi demodate
Precum şi incertitudinea – mireasa deznădăjduiţilor."

Lumea necuvântătoarelor, cu încărcătura lor tainică, mai grăitoare decât cea a semenilor poate, nu putea să treacă neobservată altruistului Olăreanu, sensibilităţii sale moldoveneşti. În „Domnul Iordănescu" poetul aduce în prim-plan câinele familiei de la Huşi.

De altfel, scriitorul ne informează într-unul din volumele de mai târziu, „Lupul şi chitanţa", că a scris şi o mică bucată de proză, ce făcea parte dintr-o serie mai amplă de proze scurte pe „teme domestice", cum însuşi le denumeşte.

Este o poezie scrisă cam în aceeaşi tonalitate poetică ca cea a lui Eugenio Montale despre căţelandru Garolfo, dezvăluind o iubire tandră pentru animalul înfăţişat.

De remarcat e ingenioasă idee a flerului psihologic al câinelui care pune, fără ezitare o precisă diagnosticare caracterială unor oameni răi, comunicându-i-o stăpânului său prin graiul lui canin.

În poezia românească, Ion Barbu scrie o piesă vivace şi plină de plasticitate despre căţeaua sa Miss, căreia îi şi închină poezia, intitulată „Cercelul lui Miss", din care răzbate un delicat sentiment de tandreţe faţă de animalul tânăr şi neastâmpărat.

„Am văzut amurgul" este un adevărat imn închinat amurgului, o pasională mărturisire despre dragostea poetului pentru exotica şi fascinanta cetate a Sevillei, asemuită cu o frumoasă femeie.

Referinţă culturală din spaţiul hispanic, Sevilla este văzută ca o fercheşă, elegantă femeie, aluzie la tabloul binecunoscut al lui Francesco Goya „Maya desnuda".

În poemele „Homer" şi „Achile" tânărul literat Olăreanu, prin profunzimea şi subtilitatea observaţiei se dovedeşte încă odată un fervent ucenic la clasici greco-latini pe care îi frecventează cu încântare şi admiraţie.

BDD-A21854 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:16 UTC)

În „Homer”, considerându-se pe sine un neisprăvit şi tânăr rapsod, scriitorul se vădeşte a fi realmente copleşit de geniul poetului grec, iar în „Achile”, Olăreanu ne mărturiseşte că, pentru el, eroul antic rămâne un personaj măreţ la ale cărui fapte cugetă deseori şi care îi înflăcărează imaginaţia.

Pe de altă parte îşi constată, cu tristeţe, condiţia de ins captiv în mizeriile vieţii pământeşti.

În „Zăpezi”, autorul care, fiind student la Cluj a locuit în casa lui Lucian Blaga (pătrunzând deci, în intimitatea lui”), nu se sfiieşte să folosească tiparul inovaţiei din „Daţi-mi un trup, voi munţilor!”.

Poezia „Amanta mea” sună ca o teribilistă declaraţie suprarealistă, conţinând expresii şi metafore în genul celor folosite de poetul Alain Bosenet: „Veniţi să vă pierdeţi în suspinele priveliştii/Mai frumoasă ca o durere într-o grădină/O privire nesigură de rufă sub ploaie.”

„Amanta” poetului este o nebuloasă, „această femeie cu ochi verzi şi revolver”,

„... O femeie teribilă şi frumoasă
Deşi câteodată trebuie să plătesc atât de scump
Privilegiul de a-i cunoaşte parfumul părului... „
(„Amanta mea”)

„demonul” meu neştiut”, „ispita de-a cunoaşte/ce-n creştetul meu nu-i răsfrânt”, „această femeie cu ochi verzi şi revolver, „noaptea”, o nebuloasă pe care numai poetul poate să o desluşească, şi el, dacă!...

Poetul se întoarce peste timp aplecându-se peste caietele lui „vechi şi sentimentale, acele pagini citite demult amintindu-i de „primele sărutări” (care fac şi substanţa poemului cu acelaşi nume) iar primele săruturi asemuindu-le cu „acele pagini”:

„Aproape uitate
Dar rămase în noi
Ca răsuflările de focă ale plămânilor
Sau ca înceata circulaţie a sângelui
În degetul nostru mic.”

Tristeţea pare a pune stăpânire pe sufletul neîndeajuns protejat de căldura scrisului, de lumina stelară, rămas descoperit în bătaia vânturilor, resimţind dureros locul rămas gol, în sufletul său, prin plecarea iubitei.

Tonul lui nu e lamentaţie ci suferinţă de nevindecat, trăire sisifică.

„Vânătorul de păsări”, „trist ca un clovn/rămas fără costum, fără scară, fără aplauze”, „ca un balansoar părăsit”:

„... îşi plânge iubita
Neştiind că nici măcar n-a existat
Decât sub forma unei abia simţite adieri
Ce mişca din când în când
Câte o frunză,
Câte un corn de melc.”

Reperul şi refugiul poetului stă, adesea, în valorile culturii universale de care-şi sprijină trupul şi spiritul obosit de nişte coloane de lumină ce-l aruncă în extaz prezervându-i vibraţia, pulsul:

BDD-A21854 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:16 UTC)

„Asculţi apele, bătrâne violonist,
Şi-apoi îmi cânţi
Ştiu asta
Dar spune-mi
Ce faci de mă-nfiori?
...
Parcă un popor întreg urcă-n pelerinaj
Dealurile Golgotei... „
(„Viori”)

„Meseria” de „caligraf”[4] (privită ca stare existenţială), acum pe cale de dispariţie, „inactuală” vorba poetului, îi provoacă poetului nostalgii abisale, amintirea, la cote neobişnuite fiind singura care mai face legătura cu o realitate apusă, dragă lui:

„Voi, neobositelor peniţe Klaps
Şi voi, prea dulci sticluţe Pelikan

Voi, estompe, radiere, ascuţitoare,
Tocuri
Şi tu, vin vechi de Kores
Cine să ne mai înveţe
Ronda scriere...
...
Cine să mai plângă cu cerneală
Pe degetele noastre tremurătoare
Uscate şi reci, bolnave de lâncezeală
Şi-atât de singure, de necaligrafice,
De pieritoare?”
(„Voi, neobositelor”)[5]

În „Ora de franceză” poetul îşi topeşte starea de „spleen” evadând din cenuşiul prezentului în braţele iubitei, ale visării:

„O, mă pauvre amante
Dacă aş mai putea încă un vers să-ţi trimit
Măcar în imperfectul subjonctivului
Ca să-nţelegi prin câte chinuri
Trece cavalerul înzăuat... „

Tot iubitei i se adresează – „singura raţiune de a fi fără!”, şi în poezia „Te caut”, sublimând fiinţa ei prin încorporarea ei, fără echivoc în tot ce a „rostit” ori făurit mai bun şi mai frumos de-a lungul vremii:

„Te caut în tot ce-am trăit
În tot ce gândii, în tot ce-am rostit
În litera cărţii şi-n noaptea târzie
În tot ce a fost şi n-o să mai fie.

[4] . Academia Română. *Op. cit*, p. 689
[5] . Costache Olăreanu, op. cit., p. 59

BDD-A21854 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:16 UTC)

În aurul zilei, în apă adâncă
Umbra ta moale mai stăruie încă
Iar paşii făcuţi în amurgul cel pal
Auzul mi-l umplu aduşi de un val."

În „Aerostih", prezenţa iubitei pare de neînlocuit, e fiind şi primul şi ultimul far către care se îndreaptă poetul, singura care-l îngenunchează, la propriu:

„La tine vin genunchiul să-mi plec
Imperiu să-mi fie făptura-ţi de vis
Greu e cuvântul şi gândul mi-e-nvins
Iubito când ochiul spre tine îndrept.
...
Priveşte, iubito, al cerului rostru!
Un astru păzi-va-n eterna-i lumină
Statuia amorului nostru."
(„Aerostih")

Poetul se vede evadând în braţele iubitei şi împreună „fugind" spre tărâmuri, altele decât ale prezentului sterp:

„Şi vom fugi departe de toate
De lutul în care talpa ne-am prins
Cu ochiul încă de neguri atins
În clară, feerica noapte.

Sui-vom agale muntoase poteci
În tropot spre văi goni-vom sălbatic
Iubito, iubito, pe calul zănatic
Uita-vom de noi sub bolţile reci."

Ideea evadării spre „alte tărâmuri" poate fi văzută ca o constantă a poeziei lui Costache Olăreanu. Mai amintesc aici poezia „Catrene" unde ideea este exprimată direct şi nu ascunsă în faldurile vreunui văl, cum scriitorul procedează nu o dată, el fiind un discret şi de ce nu un pudic, „un sfânt" nu se autodenumeşte (dar asta când nu este un om al extremelor şi teribilismelor, spărgând tipare):

„Sub platoşa-mi s-au adunat
Dureri prea multe, crude chinuri,
Eu viaţa mi-o petrec în reci festinuri
Cu-n ochi tânjind tărâmul celălalt."

Poetul teluric s-a neantizat lăsând în urmă iubirea, inefabilul şi eternul ei:

„Beatrice,
Draga mea, eu nu mai sunt de mult
Dar poate
Ploile mă vor coborî în curţile tale largi
Pline de cer, de flori şi zăpezi."

BDD-A21854 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:16 UTC)

BIBLIOGRAFIE

1. Academia Română. (2006). Dicționarul general al literaturii române. București:Editura Univers Enciclopedic.
2. Olăreanu, Costache. (1995). Caiete vechi si sentimentale. Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică.

BDD-A21854 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:16 UTC)